

The Mitzvah of Tosefet Yom HaKippurim: What should we ADD to the Yom Kippur Experience?

A. What is Tosefes Yom HaKippurim?

1. ויקרא פרק כג פסוק לב (פרשת אמור)

שִׁבְתָּ שִׁבְתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בְּתַשְׁעָה בְּלַיְלָה מִמָּעֵרַב עַד־מָעֵרַב תִּשְׁבְּתוּ שִׁבְתְּכֶם: פ

2. ויקרא פרק טז פסוק כט, לד (פרשת אחרי מות)

וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקֹּת עוֹלָם בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֲדָשׁ תַּעֲנִי: אֶת־נַפְשֵׁיכֶם וְכַל־מְלֹאכְהָ לֹא תַעֲשׂוּ: הֶאָזְחָ וְהֶגֶר הֶגֶר בְּתוֹכְכֶם: וְהִיְתָה־זֹאת לָכֶם לְחֻקֹּת עוֹלָם לְכַכֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אַחַת בְּשָׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְקוֹק אֶת־מֹשֶׁה: פ

3. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף ח עמוד ב – דף ט עמוד ב

תניא אידך: יובל היא, מה תלמוד לומר? לפי שנאמר וקדשתם את שנת החמשים, יכול כשם שמתקדשת והולכת מתחילתה כך מתקדשת והולכת בסופה, ואל תתמה, שהרי מוסיפין מחול על קדש - תלמוד לומר יובל היא שנת החמשים - שנת החמשים אתה מקדש, ואי אתה מקדש שנת החמשים ואחת ורבנן: שנת חמשים אתה מונה, ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת. לאפוקי מדרבי יהודה, דאמר: שנת חמשים עולה לכאן ולכאן. קא משמע לן דלא. ודמוסיפין מחול על קדש מנלן? דתניא: בחריש ובקציר תשבת, רבי עקיבא אומר: אינו צריך לומר חריש וקציר של שביעית - שהרי כבר נאמר שדך לא תזרע וגו'. אלא: חריש של ערב שביעית הנכנס לשביעית, וקציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית. רבי ישמעאל אומר: מה חריש רשות - אף קציר רשות. יצא קציר העומר שהוא מצוה. ורבי ישמעאל, מוסיפין מחול על קדש מנא ליה? - נפקא ליה מדתניא: ועניתם את נפשתיכם בתשעה, יכול בתשעה? תלמוד לומר בערב - אי בערב יכול משתחשך? תלמוד לומר בתשעה. הא כיצד? מתחיל ומתענה מבעוד יום. מלמד שמוסיפין מחול על קדש. אין לי אלא בכניסתו, ביציאתו מניין? תלמוד לומר מערב עד ערב. אין לי אלא יום הכפורים, שבתות מניין? תלמוד לומר תשבתו. ימים טובים מניין? - תלמוד לומר שבתכם. הא כיצד? כל מקום שיש בו שבות - מוסיפין מחול על קדש. ורבי עקיבא, האי ועניתם את נפשתיכם בתשעה, מאי עביד ליה? - מבעי ליה לכדתני חייא בר רב מדפתי. דתני חייא בר רב מדפתי: ועניתם את נפשתיכם בתשעה, וכי בתשעה מתענין? והלא בעשירי מתענין! אלא לומר לך: כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאלו התענה תשיעי ועשירי.

4. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פא עמוד ב

אלא רב אחא בר יעקב מאי טעמא לא אמר כרב פפא? מיבעי ליה לכדתניא ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש, יכול יתחיל ויתענה בתשעה - תלמוד לומר בערב. אי בערב - יכול משתחשך - תלמוד לומר בתשעה. הא כיצד? מתחיל ומתענה מבעוד יום. מכאן שמוסיפין מחול על הקודש. ואין לי אלא בכניסתו, ביציאתו מניין? תלמוד לומר מערב עד ערב. ואין לי אלא יום הכפורים, שבתות מניין? תלמוד לומר תשבתו. אין לי אלא שבתות, ימים טובים מניין? תלמוד לומר שבתכם. הא כיצד? כל מקום שנאמר שבות מוסיפין מחול על הקודש. ותנא דעצם עצם, האי בתשעה לחדש מאי עביד ליה? - מיבעי ליה לכדתני חייא בר רב מדיפתי. דתני חייא בר רב מדפתי: ועניתם את נפשתיכם בתשעה וכי בתשעה מתענין? והלא בעשור מתענין! אלא לומר לך: כל האוכל ושותה בתשיעי - מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי.

5. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פא עמוד א

ותנא מייתי לה מהכא: ועניתם את נפשתיכם וכל מלאכה לא תעשו, יכול יהא ענוש על תוספת מלאכה - תלמוד לומר וכל הנפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה, על עיצומו של יום - ענוש כרת, ואינו ענוש כרת על תוספת מלאכה, יכול לא יהא ענוש כרת על תוספת מלאכה, אבל יהא ענוש כרת על תוספת עינוי - תלמוד לומר כי כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה ונכרתה, על עיצומו של יום - ענוש כרת, ואינו ענוש כרת על תוספת עינוי. יכול לא יהא בכלל ענוש, אבל יהא מוזהר על תוספת מלאכה - תלמוד לומר וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה, על עיצומו של יום הוא מוזהר, ואינו מוזהר על תוספת מלאכה?...מה מלאכה - ענש והזהיר, אף עינוי - ענש והזהיר. איכא למיפרך: מה למלאכה - שכן נוהגת בשבתות וימים טובים, תאמר בעינוי - שאינו נוהג בשבתות וימים טובים! - אמר רבינא: האי תנא עצם עצם גמר..

6. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף ל עמוד א

והא הני נשי דשקלן חצבייהו ואזלן ויתבן אפומא דמבואה, ולא אמרינן להו ולא מידי? אלא, הנח להם לישראל, מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. הכא נמי - הנח להם לישראל, מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. והני מילי - בדרבנן, אבל בדאורייתא - לא. ולא היא, לא שנא בדאורייתא ולא שנא בדרבנן לא אמרינן להו ולא מידי, דהא תוספת יום הכפורים דאורייתא הוא, ואכלי ושתו עד שחשכה ולא אמרינן להו ולא מידי.

7. תוספות מסכת ביצה דף ל עמוד א ד"ה דהא תוספת

דהא תוספת יוה"כ דאורייתא היא ואכלי ושתו עד חשכה כו' - משמע דיש שיעור לתוספת יוה"כ מדהצריך להפסיק מבעוד יום דהא ודאי לא היו אוכלים ממש עד חשכה דעבדי איסורא מדאורייתא ואעפ"כ קאמר מוטב שיהיו ישראל שוגגין ואל יהיו מזידין ובפי' התוספת לא הוברר השעור ולכך יש ליזהר ולהפסיק מבע"י.

8. רי"ף מסכת יומא דף ב עמוד ב (רב יצחק אלפסי 1103-1013)

ת"ר ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש יכול בתשעה ת"ל בערב אי בערב יכול משתחשך ת"ל בתשעה הא כיצד מתחיל ומתענה מבע"י שכן מוסיפין מחול על הקדש אין לי אלא לפניו לאחריו מנין ת"ל מערב עד ערב אין לי אלא יוה"כ שבת בראשית מנין ת"ל תשבתו ימים טובים מנין תלמוד לומר שבתכם כל שבתה שאתה שובת אתה מוסיף לה בין מלפניה בין מלאחריה [דף פ"א ע"א] יכול יהא חייב כרת על התוספת ת"ל וכל הנפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה והאבדתי וגו' על עצמו של יום ענוש כרת אבל אינו ענוש כרת על התוספת יכול לא יהו חייבין כרת על תוספת מלאכה אבל יהו חייבין כרת על תוספת עינוי ת"ל כי כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה ונכרתה על עצמו של יום חייבין כרת ואין חייבין על תוספת עינוי.

9. רבינו יונה מסכת ברכות דף יח עמוד ב (רב יונה ג'רנדי נפטר ב1263 ספרד)

והיה אומר ה"ר יעקב מאורלינ"ש ז"ל שאע"פ שתוספת שבת די בכל שהוא אפ"ה אם הוא מוסיף הרבה יותר בכלל תוספת הוי וחייב עליו אף על פי שאפשר לומר שאינו אלא מדרבנן אפ"ה אסור לעשות בו שום דבר כמו תוספת כל שהוא וכיוצא בזה אמרו לענין תרומה (ע"ז ע"ג וכ"מ) שאע"פ שחטה אחת פוטרת כל הכרי אפ"ה (תרומות פ"ד מ"ה) אם תרם הרבה הכל דיינין ליה תרומה מיהו אם התפלל מבעוד יום בטעות שהוא יום מעונן והיה חושב שהיה לילה ואח"כ זרחה השמש צריך לחזור ולהתפלל אף על פי שהתפלל מפלג המנחה ואילך כיון שלא נתכוין להתפלל אלא אחר שקיעת החמה והתפלל בטעות ומותר בעשיית מלאכה שקבלת טעות לא שמה קבלה.

10. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רסא סעיף ב (רב יוסף קארו 1488-1575 ספרד-צפת)

י"א שצריך להוסיף מחול על הקודש; וזמן תוספת זה הוא מתחלת השקיעה שאין השמש נראית על הארץ עד זמן בין השמשות; והזמן הזה שהוא ג' מילין ורביע, רצה לעשותו כולו תוספת, עושה. רצה לעשות ממנו מקצת, עושה; ובלבד שיוסיף איזה זמן שיהיה ודאי יום מחול על הקודש. ושיעור זמן בין השמשות הוא ג' רביעי מיל ... קודם הלילה.

11. משנה ברורה, סימן רסא, ס"ק יט, ס"ק כג, ס"ק כה (רב ישראל מאיר הכהן 1839-1933)

ס"ק כג: והנה השו"ע הזכיר בסעיף זה דעת ר"ת וסייעתו אבל הרבה מהראשונים ס"ל וגם הגר"א הסכים לשיטתם דבה"ש מתחיל תיכף אחר תחלת השקיעה היינו משעה שהחמה נתכסה מעינינו ונמשך זמנו כדי ג' רבעי מיל ואח"כ בסמוך לו יוצאין ג' כוכבים בינונים והוא לילה מה"ת לכל דבר. ולפ"ז יש ליזהר מאד שלא לעשות מלאכה אחר שהחמה נתכסה מעינינו ואפילו מלאכת מצוה כגון הדלקת הנרות לסעודת שבת ג"כ יזהר מאד לגמור הדלקתם קודם שתשקע החמה דלאח"כ הוא בכלל בה"ש ועיין לעיל בסק"ו. ולכתחלה אין להמתין עד הרגע האחרון רק יקדים הדלקתם משעה שהשמש בראשי האילנות כדלקמן ומי שמחמיר על עצמו ופורש עצמו ממלאכה חצי שעה או עב"פ שליש שעה קודם שקיעה אשרי לו דהוא יוצא בזה [כא] ידי שיטת כל הראשונים

ס"ק כה: ונאסר בעשיית מלאכה אבל אם קיבל עליו השבת קודם פלג המנחה אין בקבלתו כלום ופלג המנחה נקרא שעה ורביע קודם הערב ועיין לעיל בסימן רל"ג דהוא שעות זמניות דהיינו בין שהיום ארוך או קצר מתחלק ל"ב חלקים וחלק ורביע קודם הערב הוא פלג המנחה. גם כתבנו שם דיש דעות בין הפוסקים אם שעה ורביע הזו הוא קודם השקיעה או קודם צאת הכוכבים ע"כ לענינו בדיעבד אם קבל על עצמו לשם תוספת שבת עד שעה ורביע שקודם השקיעה יש להחמיר שלא לעשות מלאכה.

12. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רצג סעיף ב

צריך ליזהר מלעשות מלאכה עד שיראו ג' כוכבים קטנים, ולא יהיו מפוזרים אלא רצופים.

13. משנה ברורה סימן רצג ס"ק ה

אלא רצופים - משום תוספת שבת. וה"ה כשרואה ג' כוכבים קטנים שאינם רצופים וממתין מעט אחרי כן מותר לעשות מלאכה דעיקר טעם הרצופין משום תוספת וכיון שהמתין מעט הרי הוסיף [דגול מרובה].

14. שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום הכיפורים סימן תרח סעיף א

אוכלים ומפסיקים קודם בין השמשות שצריך להוסיף מחול על הקודש; ותוספת זה אין לו שיעור, אלא קודם בין השמשות, שזמנו אלף ות"ק אמה קודם הלילה, צריך להוסיף מחול על הקודש מעט או הרבה.

15. משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום הכיפורים סימן תרח סעיף א

(א) שצריך להוסיף וכו' - ותוספות זה אין בו כרת כ"א מ"ע וילפינן בגמרא (ר"ה ט א) מדכתיב ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם ואמרינן יכול בתשעה מתעניין ת"ל בערב אי בערב יכול משתחשך ת"ל בתשעה הא כיצד מתחיל ומתענה מבע"י כדי להוסיף מחול על הקודש וגם ביציאתו מוסיף מדכתיב מערב עד ערב.

(ב) שזמנו אלף ות"ק אמה וכו' - ר"ל ששיעור בין השמשות הוא שיעור מהלך אלף ות"ק אמה והוא לערך רבע שעה קודם צה"כ וקודם לזה צריך להוסיף מעט ושיעור התוספות עם בין השמשות ביחד עולה כמעט חצי שעה. והנה השו"ע הזכיר שזה דעת ר"ת וסייעתו ואזיל לשיטתו בסימן רס"א ס"ב וכבר כתבנו שם דהרבה מהראשונים חולקין ע"ז וגם הגר"א הסכים לשיטתם דבין השמשות מתחיל תיכף אחר תחלת השקיעה דהיינו משעה שהחמה נתכסה מעינינו וזמן התוספות שצריך להוסיף היינו קודם שקיעת החמה ועיין שם במ"ב סקכ"ג לענין שיעור הוספה לפרוש ממלאכה וה"ה הכא לענין אכילה.

16. קובץ שיטות קמאי מסכת ביצה דף ל עמוד א (רבינו פרץ, נפטר 1295 מצרפת)

דהא תוספת יום הכיפורים (עד) [דאורייתא היא] וקאכלי ושתו עד חשיכה. פירש הקונטרס דלא גרסינן משחשכה, אלא ר"ל עד ספק חשיכה... ולא פירש השיעור. ויש מפרשים משם ר"י, דמסתמא דכל תוספת הוי (מחצי) [שיטמ"ק כחצי] שעה, כדאמרינן גבי ערבי פסחים [פסחים צ"ט ב'] "סמוך למנחה" ורוצה לומר חצי שעה לפני המנחה (תוספות רבינו פרץ).

17. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן צו (רב משה פיינשטיין 1895-1986 רוסיא, נוא יארק)

בדבר נסיעה לאנשים בקאר אחר הדלקת הנרות לביהמ"ד סמוך ערך שני מינוטין/דקות/ לכל היותר אם יש איזה חשש איסור מע"כ יידי יר"ש ר' משה מעצגער נ"י.

נהנתי מאד אשר מע"כ נזדרז לקיים מצות תוכחה לפי דעתו ותשואות חן חן למע"כ וח"ו לי להקפיד בזה, ואי"ה בלא נדר לא אסע עוד משעת הדלקת הנרות בקאר אף שאין בזה שמץ איסור אף לא משום מראית העין.

כי ידע יידי אשר איסור מראית העין הוא רק בדבר שנעשה זה ברוב הפעמים באופן האסור והוא עושה זה באופן המותר אסרו מפני מראית העין, כגון לעשות ע"י עכו"ם בקבלנות מלאכה כזו שהרבה עושים בשכירי יום שהוא אופן האסור, לכן אסרו גם בקבלנות משום מראית העין, וכן בנשרו כליו במים אסרו משום מראית העין לשוטחן בחמה במקום שרואין בנ"א שיחשדו שכבסן. אבל לעשות דבר היתר מפורסם בשביל איזה אנשים שיטעו לחשוב שהוא דבר איסור לא אסרו. ועובדא זו שידוע לכל שנשים מקבלות שבת בהדלקת הנרות ואנשים מקבלים שבת בתוספת קטן כי זמן הדלקת הנרות קבעו בעשרים מינוטין קודם השקיעה בבאן וברוב המקומות וא"כ הוא דבר מפורסם לכל אף לנשים שהאנשים עדיין מותרין במלאכה קרוב ליי"ח מינוט אף לכתחלה אם לא יקבלו שבת, והשקיעה היתה בפ' ויצא ארבע ושלשים ושתים והיו עוד אחד עשר מינוטין מהרגע שישבתי בקאר שהיה ארבע ותשע עשרה עוד אחד עשר מינוטין למלאכה לכתחלה שאפשר בזה הזמן ליסע בקאר אף דרך רחוקה חמשה פעמים מהשיעור שעד הישיבה, ועוד ישארו איזה מינוטין לתוספת שבת. ורק אפשר יש איזה נשים טועות שחושבות שמזמן הדלקת הנרות אסור אף לאנשים לא שייך לאסור בזה משום מראית העין, דלא איכפת לן שידועו האמת שלאנשים מותר כיון שעדיין לא קבלו שבת.

אבל מ"מ כיון שמע"כ כותב שיש ח"ו קלקול לאיזו נשים ואנשים שידמו שיש בזה זלזול לשבת קדש אראה בלא נדר שלא ליסע עוד בקאר משעת הדלקת הנרות.

C. Rambam's Surprising Opinion - Tosefet is Unique to Yom Kippur

18. רמב"ם הלכות שביתת עשור פרק א הלכה ו (רב משה בן מיימון 1138-1204)

כשם ששבות מלאכה בו בין ביום בין בלילה כך שבות לעינוי בין ביום בין בלילה, וצריך להוסיף מחול על הקדש בכניסתו וביציאתו שנאמר (ויקרא כ"ג) ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב, כלומר התחיל לצום ולהתענות מערב תשעה הסמוך לעשירי, וכן ביציאה שוהה בעינוי מעט מלילי אחד עשר סמוך לעשירי שנאמר מערב עד ערב תשבתו שבתכם.

19. מגיד משנה הלכות שביתת עשור פרק א הלכה ו (רב ווידל מטאלום 1300-1370)

וצריך להוסיף וכו'. מדברי רבינו נראה שאין תוספת דבר תורה אלא בעינוי אבל לא בעשיית מלאכה לא ביוה"כ ולא בשבתות וזהו שכתב מתחיל לצום ולהתענות וזהו שלא נזכר בדבריו בהלכות שבת תוספת כלל מן התורה. ובפרק יוה"כ נראה שהדבר במחלוקת תנאים ששם יש מי שדרש יכול יהא מוזהר על תוספת מלאכה ת"ל וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה על עצומו של יום הוא מוזהר ואינו מוזהר על תוספת מלאכה וברייתא אחרת שבו שם ועניתם את נפשותיכם וכו' מכאן שמוסיפין מחול על הקדש וכו'. ימים טובים מנין תלמוד לומר תשבתו שבתות מנין ת"ל שבתכם הא למדת שכל מקום שנאמר שבות מוסיפין מחול על הקדש. ושם אמרו דאיכא מאן דמוקים לה להאי קרא לדרשא אחריתא והיא ידועה בגמרא שכל האוכל ושותה בתשיעי ונתענה בעשירי מעלה עליו הכתוב כאילו נצטוו להתענות ט' ועשירי והתענה ולזה כתב רבינו תוספת בענוי בלבד. אבל ההלכות נראה דעתם לפסוק כדברי הברייתא ששונה תוספת לכל יום קדש והביאו משני הברייתות מקצתן כאילו הן ברייתא אחת ופ"ק דר"ה (דף ט') אמרו דר' ישמעאל דורש תוספת מועניתם ור"ע דורש לכל האוכל ושותה וסובר רבינו שהם חולקים וידוע דהלכה כר"ע מחבירו. אבל דעת שאר המפרשים שתוספת יש מן התורה אפילו בשבתות וימים טובים וכן נראה מן ההלכות.

20. רמב"ם הלכות נדרים פרק ג הלכה ט

הנודר שיצום בשבת או ביום טוב חייב לצום, שהנדרים חלים על דברי מצוה כמו שבארנו, וכן הנודר שיצום יום ראשון או יום שלישי כל ימיו ופגע בו יום זה והרי הוא יום טוב או ערב יום הכפורים הרי זה חייב לצום ואין צריך לומר ראש חדש, פגע בו חנוכה ופורים ידחה נדרו מפני הימים האלו הואיל ואיסור הצום בהם מדברי סופרים הרי הן צריכין חזוק וידחה נדרו מפני גזירת חכמים.

21. רמב"ם הלכות נדרים פרק ג הלכה ט

הנודר שיצום בשבת או ביום טוב חייב לצום, שהנדרים חלים על דברי מצוה כמו שבארנו, וכן הנודר שיצום יום ראשון או יום שלישי כל ימיו ופגע בו יום זה והרי הוא יום טוב או ערב יום הכפורים הרי זה חייב לצום ואין צריך לומר ראש חדש, פגע בו חנוכה ב ופורים ידחה נדרו מפני הימים האלו הואיל ואיסור הצום בהם מדברי סופרים הרי הן צריכין חזוק וידחה נדרו מפני גזירת חכמים.

22. 25רמב"ם הלכות שבת פרק ה הלכה ג

המדליק צריך להדליק מבעוד יום קודם שקיעת החמה, ונשים מצוות על דבר זה יותר מן האנשים לפי שהן מצויות בביתם והן העסוקות במלאכת הבית, ואף על פי כן צריך האיש להזהיר ולבדוק אותן על כך ולומר לאנשי ביתו ערב שבת קודם שתחשך הדליקו את הנר, ספק חשיכה ונכנס השבת ספק לא נכנס אין מדליקין.

23. כסף משנה הלכות שבת פרק ה הלכה ג (מרב יוסף קארו, 1488-1575)

המדליק צריך להדליק מבעוד יום וכו'. רבינו לא הזכיר פה דין תוספת מחול על הקדש וכתב ה"ה בפ"א מהלכות שבת שביית עשור דטעמא משום דלית ליה תוספת דבר תורה אלא לעינוי יוה"כ לבד דס"ל דהלכה כמאן דדריש לקראי לדרשא אחרינא עכ"ל, ומשמע לי דדבר תורה שכתב לאו דוקא דמדרבנן נמי לית ליה תוספת דאל"כ לא הוה ליה להשמיטו.

D. Rav Yosef Dov Soloveitchik's Explanation of the Rambam: The Concept of Connectivity

24. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פא עמוד א

חמשה קראי כתיבי במלאכה, חד לאזהרה דיממא, וחד לאזהרה דליליא, וחד לעונש דיממא, וחד לעונש דליליא, וחד לאפנויי למגמר עינוי ממלאכה בין דיממא בין דליליא.

25. רש"י מסכת יומא דף פא עמוד א ד"ה חמשה קראי

חמשה קראי כתיבי במלאכה - ארבעה לאוין וכתת אחד באחרי מות ופרשת אך בעשור שבפר' אמור ובעשור שבחומש הפקודים.

26. תוספות ישנים מסכת יומא דף פא עמוד א (מזמן הראשונים)

חד לעונש דיממא וחד לעונש דליליא. לא ידענא אי בעינן בכל דוכתא עונש דיממא וליליא במלאכה כגון שבתות וימים טובים וחוש"מ.

27. הרי קדם, חלק א, סימן נח (רב מיכל שורקין שליט"א)

והנראה בביאור הדבר, דבכל שבת ויו"ט קדושת היום והדינים הנהוגים בו, אינם תלויים כלל בשם יום ולילה, אלא אך בעיקר הזמן של היום, דקדושת שבת תלויה ביום השביעי, ולכן ממילא הדבר פשוט מגיה"כ דויהי ערב ויהי בקר דהלילה הוא תחילת היום והיום הולך אחר הלילה, אבל אין אנו צריכים ללימוד מיוחד על לילה ויום... אולם חלוק הוא יוה"כ פ שאף שדינו של יוה"כ פ הוא בעשור לחדש כמפורש בריש הפרשה בפ' אמור, מ"מ הלא מפורש בפסוק בתשעה לחוד בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם, דמשמע שהדין של ליל עשירי שאסור באכילה נובע גם מצד שהוא תשכה לחדש בערב, וכמו כן איסור היום של יוה"כ פ נרמז בקרא דמערב עד ערב תשבתו שבתכם, אשר דנלמד מזה דביוה"כ פ היום והלילה קדושתם ואיסורם אינו רק מפאת היום בעשור לחוד, אלא הלילה יאסור לעצמו מקרא דבתשעה לחדש בערב, והיום יאסור לעצמו מקרא דמערב עד ערב, ואין היום והלילה חשובים כחפצא אחת של בעשור לחדש, אלא כל אחד ואחד יש לו שם של איסור בפ"ע, ומשו"ה צריך פסוק לאזהרת לילה וצורך פסוק לאזהרת יום ולעונשיהם למלאכה ועינוי. וא"כ נראה דהא דנהוג דין תוספת יוה"כ, הוא כי באמת האיסור של ליל יוה"כ פ, אינו מצד שם של עשור לחדש, אלא מפני שהוא בתשעה לחדש בערב, ואשר ע"כ שייך בו תוספת יוה"כ פ...

28. רב יוסף דוב סולובייציק, שיעורים לזכר אבי מרי ז"ל, עמודים קפד-קפה (1903-1993)

עכשיו אנו יכולים להבין את הסוגיא של תוספת יוה"כ ומצות אכילה בערב יוה"כ. ענין תוספת מבוסס על הוספה מן החול על הקודש. ברם, החול צריך להיות מקושר עם הקודש, קרוב אליו ומתייחס. אם אין יחס בין החול והקודש אי אפשר לצרפו. דרך משל, אי אפשר להוסיף מן יום החמישי על הקודש או להמשיך את הקודש ליום אחד בשבת. גם בערב שבת גופא, פסקו התוספות (ברכות כז. ד"ה דרב) כי אין תוספת חלה קודם פלג המנחה. מדוע? מפני שאין לזמן הקודם שייכות יחס לקודש. לכן י"ל כי לו יוה"כ היה מתקדש רק בעשור המורכב מן היום ומן הלילה, לא היה לתשיעי שום זיקה לעשור. העשור היה מרוחק מן התשיעי כמו שהוא מרוחק מן השמיני. הם היו מהווים שני ימים נפרדים זה מזה. כמו שאין צירוף בין חמישי לשביעי לענין תוספת

שבת, כך לא היה שום יחס בין התשיעי לעשירי. א"כ אי אפשר היה לקבל תוספת יוה"כ, לו יום הכיפורים והיום שלפניו לא היו מתיחסים הדדית. לכן באה גזירה"כ דבתשעה לחודש בערב תשבתו שבתכם, וקבעה שקדושת יוה"כ מושרשת בערב השייך לתשיעי כלשון הכתוב, לא בליל העשור לחודש השביעי. נמצא, כי קדושת היום קשורה אל יום התשיעי לחודש, ולכן חלה תופסת ביום התשיעי, כיון שקדושת היום מבוססת על קובע זה – בשתעה לחודש בערב. במלים אחרות, מושג של ערב יוה"כ קיים. תוספת חלה בערב יוה"כ. היום קובע את הערב כערב של איסור אכילה ושתייה... כמו כן, לגבי התוספת במוציא יוה"כ... הכתוב אמר מערב עד ערב תשבתו שבתכם – כלומר, הערב השני משתתף בקביעת קדושת היום שלפניו בקדושת יוה"כ. ממילא, יש לו זיקה ליום זה, וקדושת היום נמשכת גם בלילה שלאחריו. והוא הדין לגבי מצות אכילה ושתייה בערב יוה"כ, המתבטאת, כפי שרש"י (יומא פא:) הדגיש, בהכנה והתקנה עצמית לתענית. מצות אכילה נוהגת בתשיעי מפאת היות הלילה שלאחריו קדוש בקדושת יום הכיפורים כחלק הימנו, ולא מצד היותו יום הקודם ליום הכיפורים... לאור היסוד הנועץ בה, שיום התשיעי הוא שורש לקדושת יוה"כ של הערב, נוצר קשר זה ולכן ההכנה ליוה"כ בתשיעי הופכת מצוה.

29. רש"י מסכת יומא דף פא עמוד ב

כל האוכל ושותה וכו' - והכי משמע קרא: ועניתם בתשעה כלומר התקן עצמך בתשעה [כדי] שתוכל להתענות בעשרה, ומדאפקיה קרא בלשון עינוי, לומר לך: הרי הוא כאילו מתענה בתשעה.

E. Tosefes Yom Hakippurim as the Springboard for Tosefet Shabbos and Yom Tov

30. באור הלכה סימן רסא סעיף ב (מרב ישראל מאיר הכהן 1839-1933)

י"א שצריך וכו' - נקטו בלשון י"א משום דהרמב"ם חולק ע"ז כמו שמבואר בב"י ועיין בבאור הגר"א שפוסק כהרמב"ם ובא"ר כתב דלענין דינא נקטינן כהי"א הזה משום דכל הראשונים סוברין כן [מסוגיא דר"ה ט' יומא פ"א] וכן בשו"ע לקמן בסימן רצ"ג ס"ב סתם כהי"א הזה... ודע עוד דמדברנן אפילו להרמב"ם מצוה להוסיף מעט מחול על הקודש וכדמשמע פשטיה דלישנא דהרב המגיד שהובא בב"י. ומה שהקשה בב"י דא"כ לא היה לו להרמב"ם להשמיט דין זה דהוספה באמת כבר כללו במה שהביא דין התקיעות שהיו תוקעין ע"ש בפרק ה' [כנה"ג בשם הראנ"ח] וכ"כ בבאור הגר"א דאפילו להרמב"ם מצוה להוסיף מחול על הקודש מהא דתקיעות הנ"ל [ולכאורה נראה דגם במוציא שבת מצוה לכ"ע להוסיף מחול על הקודש מעט דאפוקי שבתא לא גריעא מעיולי אלא דלהרמב"ם יהיה זה מדברנן ולש"פ מדאורייתא] ולפ"ז להגר"א חמיר יותר גם בענין זה דלדידיה מצוה להוסיף עכ"פ מדברנן מעט קודם השקיעה ואלו להשו"ע לא מחייבין כלל קודם השקיעה. ובאמת לשיטת הגאונים דקיימי בשיטת הגר"א לענין בהש"מ וכמו שנכתוב לקמיה אם יסברו כדעת הרי"ף ושאר הראשונים שצריך תוספת הא דתנן ב"ה מתירין עם השמש ע"כ לאו דוקא עם השמש ממש אלא מעט קודם משום תוספת ויהיה בזה לדידהו חששא דאורייתא.

31. רמב"ם הלכות שבת פרק ה הלכה יט - ב

הלכה יט. תקיעה ראשונה נמנעו העומדים בשדות מלחרוש ומלעדור ומלעשות מלאכה שבשדה, ואין הקרובין רשאים ליכנס לעיר עד שיבואו רחוקים ויכנסו כולם בבת אחת, ועדיין החנויות פתוחות והתריסין מונחין, התחיל לתקוע שניה נסתלקו התריסין ונגעלו החנויות, ועדיין החמין והקדרות מונחין על גבי כירה, התחיל לתקוע תקיעה שלישית סלק המסלק והטמין המטמין והדליקו את הנרות ושוהה כדי לצלות דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת. הלכה כ. תקיעה ראשונה תוקע אותה במנחה, והשלישית קרוב לשקיעת החמה, וכן תוקעין במוציא שבת אחר צאת הכוכבים להתיר העם למעשיהו.

32. באור הגר"א אורח חיים סימן רסא סעיף ב (רב אליהו מוויילנא, 1720-1797)

י"א שצריך. כת' בלשון יש אומרים לפי שהרמב"ם לא כת' תוספת אלא בעינוי יוה"כ אבל בשביתה לא כת' שום תוס'... וז"ש וב"ה מתירין עם השמש ותנן בפ"ב דשבת ל"ד א' ספק חשיכה אין מעשרין כו' אבל ודאי מצוה להוסיף וזהו התקיעות שהיו.

F. Is the Tosefet All or Nothing

33. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות שביתה עשור פרק א הלכה ו (רב שלמה מחאלמיא 1716-1781)

וכל זה לפי הבנת הרב המגיד דדעת רבנו דאף ביוה"כ ליכא תוספת לענין מלאכה אבל לדעתי סובר רבנו דביוה"כ איכא תוספת מלאכה נמי כנראה מלשונן שכתב וצריך להוסיף מחול על הקדש ואין סברא לעשות תוספת לחצאין אלא דפסק רבנו כרב פפא דתשבתו שבתכם אתי לאזהרת עינוי מכח ראיות הנ"ל וגם איסור תענית בערב יוה"כ מדבריהם כדעת הכ"מ פ"ג דנדרים...

34. לבוש אורח חיים סימן רסג סעיף יז (רב מרדכי יפה 1530-1612)

יש מי שאומר שמי שקבל עליו שבת קודם שחשבה, מותר לומר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה, ומותר הוא ליהנות מאותו מלאכה בשבת וכל שכן במוציא שבת, שאע"פ שקיבל עליו הוא את השבת להוסיף הרבה מחול על הקודש ואסר על עצמו המלאכה, מכל מקום לא אסר אלא מלאכת עצמו אבל מלאכת חבירו לא אסר עליו.

35. גליוני הש"ס מסכת יומא דף פא עמוד ב (רב יוסף ענגיל 1858-1920, פולין)

...והנה לעניין אם יש לחלק בקבלת התוספת לקבלו רק לקצת דברים ולא לכולם עמ"ש בגליון חולין נ' א' בארוכה ודברי המהרי"ו שהבאתי שם ראיתי שהביאם גם המג"א סי' רס"א סק"ז ולא העיר עליהם כלום ונתעוררתי עוד דגם בט"ז או"ח סי' רס"ג סק"ג כ' דיש לחלק הקבלה ע"ש ... **וצע"ג דהסברא הפשוטה דלא מהני חילוק** וכמ"ש בגליון חולין שם ולעניין הדין שנדבר בו באו"ח שם אם יכול לומר לחבירו שלא קיבל עדיין לעשות לו מלאכה נ' דאם אומר לו לעשות מלאכה הצריכה לשבת כגון להדליק נר לצורך שבת וכדומה ראוי להיותו מותר בפשיטות דכיון דאצל חבירו הוא חול הא ה"ל כאומר בשבת לישראל לעשות מלאכה עבורו בחול דו"ק היטיב וזה הרי איננו שבות כאומר לעשות לו מלאכה בשבת דה"ל שבות גם באמירה לעכו"ם רק האיסור ממצוא חפצין דמכין בשבת חפצי חול וא"כ שם שהוא לצורך שבת ה"ל כאומר לחבירו בשבת לעשות לו מלאכה בחול הבא עבור צורך שבת הבא וזה וודאי שרי ...

G. Is the Tosefet a Continuation of the Chag or a Stand-Alone Addition

36. ט"ז אורח חיים סימן תרסח ס"ק א (רב דוד הלוי 1586-1667, פולין)

תב רש"ל בתשובה סי' ס"ח שראה הג"ה בשם מהר"ר טעביל שלא היה אוכל בכניס' יום ש"ע עד הלילה דא"כ הי' צריך לברך לישב בסוכה כיון דעדיין יום הוא כו' וכתב רש"ל ראייה לזה מחמת ברכ' לישב בסוכה דאם לא יאמר אות' זה אין ראוי דלמה יגרע ברכ' מחוייבת נהי שהברכות אין מעכבות היינו דיעבד אבל לחיובי עצמו בברכה דהיינו לאכול בסוכה מבע"י ולא לאומרו עון גדול הוא וא"ל דכיון דמוסיף מחול על הקדש א"כ עבר היום זה אינו נהי דמוסיפין בתפלה כדאשכחן רב צלי של שבת בע"ש אבל לא לעשות לילה שהרי ק"ש של ערבית היה או' בשעתו... אלו דברי הרב רש"ל ואף שאין משיבין הארי לאחר מותו וק"ו בשועל כמוני מ"מ אחוה דעתי שדברי הרב מאד תמוהין ואין הדעת של ע"ד סובלן דלמה גזר תענית בחנם משעת כניסת ש"ע שהוא מבע"י והוא הכרח דתוספת מחול על הקודש הוא דאורייתא וע"כ חייב להתענות עד הלילה וזה ודאי הוא מן הנמנע חדא דודאי לא הוו שתקו חכמים מזה והרי חזינן דטרחי למצוא תקנה ליום הש"ע ליתב ולא לברך ולמה לא מצאו תקנה לכניסתו עד הלילה להציל האדם מאיסור גדול שלא יבוא לאכול קודם הלילה ולכל הפחות היה להם להזהיר אותנו בזה בפרט שרוב העולם אינם יודעין ואנו אין להוסיף איסור על מה שנמצא בדברי הגמ' ופוסקי' ותו דלפי חשש שלו יהא אסור לכנס לסוכה באותה שעה דהא פסקו הרי"ף ורא"ש וטור דיש לברך על כל פעם שיכנס בה כמ"ש סימן תרל"ט... ובאמת סברא שבנה הרב עליו הוא אינו קיום כלל דודאי מי שמוסיף מחול על הקודש הוא עושה ע"פ צווי תורתינו כבר חלף והלך ממנו חובת היום מה שהיה עליו קודם זה והוא כמו בלילה ומחר ממש ומ"ש הרב לסתור זה מההיא דרב צלי של שבת בע"ש והיה ממתין עם ק"ש עד הלילה וכן בעומר תמהתי על גברא רבא דעימיה שרי נהורא מה חשב בזה דלא קרב אז"ז דק"ש ועומר זמנם בלילה ולמה יקדים מבע"י ולעשות שלא כדינם בשביל מה שקיבל שבת עליו ומה יהיה חסר לו באם ימתין בדברים אלו ולא לסמוך על קבלתו שבת מבע"י וכי לא סגי בלא"ה משא"כ בחיוב סוכה שלפנינו הן מצד הכניסה הן מצד האכילה ע"כ היא נמנעת ממנו בשעה שקיבל קדושת י"ט של ש"ע שבו סותר מצות סוכה ויש לו יכולת לעשות כן פשיטא שתכף נכנס לגדר יתובי יתבי' ברוכי לא מברכי' והוא כמו בלילה דהפה הקדוש יתעלה ב"ה שצוה עליו מצוה סוכה ביום ההוא הוא הפה הקדוש שהתיר לו אחר שקיבל עליו ש"ע נמצא שכל מ"ש רש"ל מרי"ף והר"ן לאו ראייה היא דאין חילוק כלל בין אחר קבלת ש"ע מבע"י ליום המחרת ומאן יהיב לן משופרי שופרי ואכלינן באותו שעה בסוכה רק שאין מברכים לישב בסוכה כנלע"ד ברור:

37. ט"ז אורח חיים סימן רצא ס"ק ו

כתב בס"ח סי' רס"ט שבביל שבת צריך שיהי' גמר הסעוד' בלילה ורש"ל נהג שלא אכל בליל שבת עד הלילה ול"נ כיון דתוס' מחול על הקדש הוא דאורייתא ע"כ יצא שפיר אפי' גמר קודם לילה.

38. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כז עמוד ב

אמר רבי חייא בר אבין: רב צלי של שבת בערב שבת, רבי יאשיה מצלי של מוצאי שבת בשבת. רב צלי של שבת בערב שבת. אומר קדושה על הכוס, או אינו אומר קדושה על הכוס? תא שמע: דאמר רב נחמן אמר שמואל: מתפלל אדם של שבת בערב שבת ואומר קדושה על הכוס. והלכתא כוותיה. רבי יאשיה מצלי של מוצאי שבת בשבת. אומר הבדלה על הכוס או אינו אומר הבדלה על הכוס? תא שמע דאמר רב יהודה אמר שמואל: מתפלל אדם של מוצאי שבת בשבת, ואומר הבדלה על הכוס.

39. שו"ת מהרש"ל סימן יג (רב שלמה לוריא 1510-1574, פולין)

שאלה בין פסח לשבועות אם מברכין על ספירת עומר בב"ה אחר הקידוש מיד אף שעדיין שעה וחצי עד הלילה. תשובה מה שנוהגין שסופרים העומר בע"ש אחר התפלה אפי' בעוד היום גדול ותולין עצמן במה מאחר שתוספו' שבת דאורייתא א"כ לכל מילי חשיב כשבת והא ראייה דמתפללין תפילה של שבת זה אינו דדוקא לענין שבת הוא דמוסיפין ולא שהיום נעשה לילה וראייה מתוס' ואשר"י דפ' תפלת השחר (כ"ז) דכתבו דרב צלי של שבת בע"ש וכתבו מפלג המנחה ומעלה היה מקבל שבת והתפלל אבל ק"ש עם ערבית היה אומר בעונתה בלילה אלמא דאין מועיל קבלת שבת לכל דבר, כ"ש ספירת עומר שהרי בחול אנו מתפללים ערבית וקורין ק"ש מפלג המנחה ואין סופרים עד לילה...

40. שולחן ערוך אורח חיים הלכות סוכה סימן תרלט סעיף ג
ולא יאכל בלילה הראשונה עד שיהא ודאי לילה (ב"י בשם א"ח).

41. משנה ברורה סימן תרלט ס"ק כה

ודאי לילה - דאכילת סוכה בלילה ראשונה הוא דומיא דאכילת מצה בליל פסח דכתיב בה בערב תאכלו מצות והיינו משתחשך ואם בירך בין השמשות ואכל כזית צריך לחזור ולאכול כזית בלילה ודאי אבל ברכת לישב בסוכה לא יברך שנית דספק ברכות להקל.

42. דברי יחזקאל (רב יחזקאל הלוי ברשטיין מסלאבאדקא 1889-1941 תלמיד של רב ברוך בער ליבוביץ)

ובשם הגר"ס שמעתי ע"ז דלפמ"ש הגר"א שם דה"ט משום דילפינן ממצה דבעי לילה ממש... ולפ"ז אין לדמות מצה לסוכה דכיון דאיכא דין תוספת אך קודם שנעשה לילה א"כ מחויב בסוכה גם בתוספת, ובשלמא במצה אין לחייבו בתוספת משום דבעי לילה ותוספת עדיין יום הוא, משא"כ בסוכה דאפילו ביום מחויב בסוכה א"כ התוספת דערב יו"ט לא גרע משאר ימי הסוכות, ואי משום דצריך לאכול בסוכה כזית בלילה ממש דילפינן ממצה הרי אפשר לקיים הך מצוה בזמנה, ולפמ"ש א"ש דדעת הרמ"א הוא דכמו דס"ל להתוס' [כתובת מז]. דחייב שמחה ליכא בתוספת אלמא דאינו מגוף היו"ט אלא רק להוסיף באיסור מלאכה בלבד חייביה רחמנא כמו כן אינו חייב בסוכה, ואע"ג דמדברי התוס' (בר"פ ערבי פסחים) משמע דאי לאו דמדמינן מצה לפסח לענין דבעי לילה היו יוצאין יד"ח מצה אף קודם שתחשך כשאר סעודת שבת ויו"ט מתורת תוספת, אלמא דהתופסת הו"ל מגוף היו"ט, מ"מ הרמ"א חשש לדעת התוס' בכתובות הנ"ל דדין תוספת לא איתרבי אלא למלאכה לבד ולא לשאר מילי.

43. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף צט עמוד ב

ערב פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך.

44. תוספות מסכת פסחים דף צט עמוד ב ד"ה עד שתחשך

עד שתחשך - מקשי' אמאי איצטריך עד שתחשך פשיטא ועוד דבגמרא גבי שבתות וימים טובים לא קתני ליה ואומר הר"י מקורבי"ל דגבי מצה דווקא בעינן עד שתחשך כדתיניא בתוספתא הפסח ומצה ומרור מצותן משתחשך וטעמא משום דכתיב (שמות יב) ואכלו את הבשר בלילה הזה ומצה ומרור איתקשו לפסח אבל סעודת שבת וימים טובים מצי אכיל להו מבעוד יום כדאמר בפרק תפלת השחר (ברכות דף כז:): מתפלל אדם של שבת בערב שבת ואומר קידוש היום מבעוד יום.

45. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף מז עמוד א

במעשה ידיה. מנלן? דאמר רב הונא אמר רב: מנין שמעשה הבת לאב? שנאמר: וכי ימכור איש את בתו לאמה, מה אמה מעשה ידיה לרבה, אף בת מעשה ידיה לאביה. ואימא: הני מילי קטנה דמצי מזבן לה, אבל נערה דלא מצי מזבן לה, מעשה ידיה דידיה הווי! מסתברא דאביה הווי, דאי ס"ד מעשה ידיה לאו דאביה, אלא הא דזכי ליה רחמנא לאב למימסרה לחופה, היכי מצי מסר לה? הא קמבטל לה ממעשה ידיה. פריך רב אחאי, אימא: דיהיב לה שכר פקעתה! אי נמי, דמסר לה בליליא! אי נמי, דמסר לה בשבתות וימים טובים! אלא, קטנה לא צריכא קרא, השתא זבוני מזבין לה, מעשה ידיה מיבעי? [אלא] כי איצטריך קרא - לנערה.

46. תוספות מסכת כתובות דף מז עמוד א ד"ה דמסר לה

דמסר לה בשבתות וי"ט - אף על גב דאמר במו"ק (דף ח: ושם) ושמתח בחגך ולא באשתך דאין נושאין נשים בחולו של מועד משום דאין מערבין שמחה בשמחה ודרשה גמורה היא כדאמר בחגיגה (דף ח: ושם) דהוי מדאורייתא איכא למימר דהכא איירי שעה אחת לפני יום טוב שהוא כיו"ט לענין מלאכה דתוספת דאורייתא ובטילה באותה שעה מן המלאכה...

47. שו"ת משיב דבר חלק ב סימן עג (רב נפתלי צבי ברלין, 1817-1893, וואלאזין)

ע"ד השאלה אשה שהדליקה נרות בש"ק שחל ביום טוב. ונדע לה אבלות ונהגה אבלות בשעה קלה זו עד שחשכה. אם עולה לה שלא תצטרך לנהוג אבלות אחר החג.

לענ"ד לא מיבעי אם כבר נהגה אבלות שעולה לה שהרי לדעת הרמב"ם אין לנו תוספת בש"ק ויו"ט כלל. והדלקת הנרות אינו קבלה וא"כ היתה מחויבת לנהוג אבלות וממילא עולה לה. ואפילו נימא שגם לדעת הרמב"ם שאין בהדלקת הנרות חיוב לשבות ממלאכה מכ"מ אחר שכבר נהגו בכך. נעשה כנדר וכמ"ש הלבוש בקבלת שבת כמבו' בלבוש סי' רס"ג. מכ"מ אינו נדר ממש כ"ז שלא אמרה בפיה הנני מקבלת שבת. אבל בל"ז אינו אלא כמנהג שלשה פעמים דהוי כנדר כמ"ש הרא"ש והר"ן בנדרים (פ"א ב). ובזה האופן נדחית מפני ... כ"ז דברנו באם כבר נהגה אבלות אבל אם באה לשאלה אם תנהוג אבלות. יש להתיישב בדבר. אם מחויבת לנהוג אבלות בשעה זו או לא אחרי שהלכה פסוקה כדעת בה"ג דהדלקת הנרות הוי קבלת שבת עפ"י ד"ת משום תוס' שויו"ט וא"כ אין מורין לה לנהוג אבלות. ונראה דזה תלוי אם תוס' יום טוב מועיל גם לשמחת יום טוב או רק לשבייתת מלאכה ולא למצות שמחה. ואם נימא דאינו מועיל לשמחת יום טוב אין מורין לנהוג אבלות בפרהסיא דהיינו לחלוץ ערמנעל ולישב על הארץ. שהרי מכ"מ הוי כקדושת שבת שאין נוהג אבלות בפרהסיא מיהא אסורה בשמחה ובשאר דברים שבצנעה.

48. הרב צבי פסח פרנק, מקראי קודש, ימים נוראים, סימן לח (1874-1960)

יש לעיין אם קודשת תוספת של שבת ויום הכיפורים חלה מאליה, אף בלא קבלת האדם וממילא נאסר, או שהחיוב על האדם להוסיף ולקבל עליו תוספת, ואם לא קבל ביטל המצוה, אבל קדושת התוספת לא חל ממילא בעל כרחו. ומלשון מוסיפין, משמע דדוקא אם מוסיף מדעתו חלה קדושת התוספת, אבל אם לא הוסיף וקיבל עליו מדעתו לא חל עליו מדעתו, לא חל עליו קדושת התוספת, ואינו נאסר בעל כרחו.

49. תוספת שבת סימן רס"ק יג (רב רפאל מייזליש 1700-1780 מאוקריינא)

ומשמע מדברי המרדכי דאפילו למ"ד תוספת שבת דאורייתא היינו דוקא בקיבל עליו אבל לא קיבל עליו אף שביטל מצות עשה מ"מ לא חל עליו תוספת שבת בע"כ, דהא לדעת ר' שמרי' דאוסר בקיבל עליו, ע"כ דמוקי להא דתנן דבה"ש מערבין היינו כשלא קיבל עליו ולא אמרינן דחל עליו בע"כ.

50. חדושי הריטב"א מסכת ראש השנה דף ט עמוד א (רב יום טוב אשילי 1250-1320 ספרד)

ותוספת זה כבר ביררנו בפרק במה מדליקין (שבת ל"ה א') ששיעור התוספת בבנייתו הוא מזמן תחלת שקיעת החמה עד זמן בין השמשות ששיעור זה הוא מהלך ג' מילין ורביע מיל, רצה לעשותו כולו קודש עושה רצה לעשותו מקצתו בלבד עושה כיון שהוסיף דבר הניכר שיש בו משום קדושה, ותוספת זה אינו בדברים וביטול מלאכה בלבד אלא שיוסיפו בדברים של קדושה או בתפלה או בקידוש.

51. חדושי הריטב"א מסכת תענית דף יב עמוד ב

ואחר שלמדנו שאין לנו תוספת לט' באב ותענית צבור, למדנו שרשאי לאכול כמו שירצה עד הלילה או עד בין השמשות ואפילו הפסיק וקיבל עליו התענית, שאין קבלה אוסרת אלא ביוה"כ שיש לו תוספת מחול על הקדש, ואחר שהגיע זמן התוספת שהוא מתחילת השקיעה עד סוף השקיעה כדכתיבנא בדוכתי אחרני, דכל שקיבל שבת או יוה"כ בתוך זמן [זה] נתן לו תוספת שלו שאמרה תורה ועשאו קדש לכל ענינו, ושוב אי אפשר לעשותו חול, ובלבד שקיבל אותו בדברים של קדושת היום כגון זמן ביוה"כ, או קידוש בשבתות וימים טובים או תפלת ערבית, ועל הזמן הזה אמרו (ברכות כ"ז א') דרב צלי של שבת בע"ש ואומר קדושה על הכוס דקבלה בדברים לא מהני.

52. שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום הכיפורים סימן תרח סעיף ג

אם הפסיק מאכילתו בעוד היום גדול, יכול לחזור ולאכול כל זמן שלא קיבל עליו התענית. הגה: ועיין לעיל סימן תקנ"ג דאם קיבל בלב לא הוי קבלה.

53. באור הגר"א אורח חיים סימן תקנ"ג סעיף א

וקבלה כו'. וכ"כ בסימן תר"ח ס"ג בהג"ה ודבריו תמוהין מאד ושגגה היא ... ודינו כשאר תענית ואף שהמ"מ כת' בשקבל עליו בפירוש והוציא בשפתיו כו' ס"ל דכל קבלה צריך להוציא בשפתיו אבל לדין דקי"ל דאף קבלה בלב סגי כמש"ל סימן תקס"ב ס"ו ובי"ד סי' רנ"ח ובח"מ סי' רי"ב לא גרע מכל קבלת תענית וכמ"ש ר"ת דכל נדר בלב סגי.

54. חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל ה סעיף ב (רב אברהם דחיגר 1748-1820 דיין בוויילנא)

אף על גב דנוהגין שאין מקבלין שבת אלא במזמור שיר או בברכו, מכל מקום לא תלוי בזה, דאפילו לא יתפלל כלל, מכל מקום כיון שהוא ערך חצי שעה קודם הלילה, ממילא חל עליו שבת ואסור במלאכה. אלא דקודם לחצי שעה, תלוי אם קבל עליו במזמור שיר ליום השבת או בתפלה או כשהדליק נרות. וההמון עם טועין מאד ועושין מלאכה עד הלילה וחושבין שכיון שלא אמרו מזמור שיר ליום השבת, עדיין אינו שבת, והם מחללים שבת ועוונם גדול. ואי איישר חילי, הייתי מתקן שתיכף כשיסיימו מנחה בבית הכנסת, אזי ילכו השמשים ברחובות להכריז הדליקו הנר כמו שהמנהג בק"ק פראג, ולתקן שמי שאינו מדליק תיכף בהכרזת השמש, אסור להדליק יותר, כי ראיתי גודל המכשלה, שמדליקין בלילה.

55. חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קמ"ד סעיף כ

אחרי זה ילך לבית הכנסת באימה ורעדה. והמנהג בקהלתנו בכל בתי מדרשים להוציא ספר תורה מהיכל כמו שכתוב בכתבי האר"י ז"ל, וכבר נדפס בחמדת הימים התפלה שסיידה. ואמנם לא כל אדם מבין הדברים רק מי שבא בסוד ה'. ומי שאינו יודע, הוא לו כדברי ספר החתום. ולכן העתקתי מספרים קדמונים תפלה בלשון קל, כי בלאו הכי לדעת הרבה פוסקים מצות וידוי היא סמוך ללילה דוקא וראוי לכל אדם, וזה נוסחתה, ואשרי מי שיאמר אותה גם בשחרית.

הנוסח המוסכם מהפוסקים... רבון העולמים אב הרחמים והסליחות אשר ימינך פשוטה לקבל שבים ואתה בראת את האדם להטיב לו באחריתו ובראת לו ב' יצרים יצר טוב ויצר הרע כדי שתהיה הברירה בידו לבחור בטוב או ברע כדי לתת לו שכר טוב על טוב בחירתו כי כן גזרה חכמתך... וזכני שאשוב לפניך בלב שלם ולהתחרט על עוונותי חרטה גמורה ולעזוב מעשי הרעים עזיבה עולמית ורחם עלי והצילני עד עולם מכל חטא ועון כי לולא רחמך וחסדיך אי אפשר לעמוד נגד היצר הרע אשר הוא כאש בוער בעצמותי ולכן רחם עלי ותן בי כוח לעמוד כנגדו כמו שאמרו חכמים הצדיקים בדברי קדשם [שבת קד א] הבא לטהר מסייעין אותו. והנה אני מקבל עלי קדושת יום הכפורים ולהתענות בו בה' עניים שצוית לנו על ידי משה עבדך בתורתך הקדושה אכילה שתיה רחיצה סיכה נעילת הסנדל תשמיש המטה, ולשבות ביום הקדוש הזה מכל מלאכה...

56. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רסא סעיף ד

אחר עניית ברכו, אף על פי שעדיין יום הוא, אין מערבין ואין טומנין משום שהוא קבליה לשבת עליה; ולדין הוי אמירת מזמור שיר ליום השבת כעניית ברכו לדידהו.

57. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שצג סעיף ב

א' עירובי חצרות וא' שיתופי מבואות מערבין אותם בין השמשות, ואפילו אם כבר קבל עליו תוספת שבת. ויש אוסרים אם קבל עליו תוספת שבת.

58. דגול מרובה אורח חיים סימן רסא סעיף ד (רב יחזקאל לנדא 1713-1793 פראג)

ובסימן שצ"ג סעיף ב' מביא ב' דעות בזה. ונראה, דשם קאמר שקיבל תוספת שבת, ומיירי שאמר בפירוש שמקבל תוספת שבת, א"כ לא קיבל רק איסור עשה, משום הכי יש להקל בשבות. ואף שהפולגתא במרדכי [שבת רמז רצ] שהביא הב"י שם [עמוד קצט ד"ה ומ"ש ואפילו קיבל] מיירי אחר עניית ברכו, מכל מקום המחבר השו"ע שם נמשך אחר לשון הטור שם. אבל כאן מיירי אחר עניית ברכו, שמן הסתם מקבל קדושת השבת ממש, השמיט דעת המקיל.

59. ערוך השולחן אורח חיים סימן רסא סעיף טז (רב יחיאל מיכל אפשטיין 1829-1908, נוורדאק)

כתב רבינו הב"י סעי' ד' אחר עניית ברכו אף על פי שעדיין יום הוא אין מערבין ואין טומנין משום דהא קבלו לשבת עליהם ולדין הוי אמירת מזמור שיר ליום השבת כעניית ברכו לדידהו עכ"ל ולפ"ז לדין שאומרים לכה דודי הוי זה קבלת שבת ואף על גב דלקמן סי' שצ"ג סעי' ב' הביא רבינו הב"י שני דיעות אם מותר לערב בבין השמשות כשקבל עליו תוספת שבת ע"ש ולמה סתם כאן לאיסור די"ל דשם מיירי ביחיד שקבל עליו תוספת שבת אבל כאן מיירי בצבור ולכן חמירא אפילו מבה"ש ויש מי שתירץ דשם מיירי שקיבל לתוספת שבת ובכאן קיבל קדושת שבת ממש [דגמ"ר] ואיני יודע טעם בזה דהא בע"כ קודם הלילה הוי תוספת ולכן נ"ל העיקר כמ"ש ומיהו לענין אמירה לעכו"ם לצורך מצוה מותר כמו בבה"ש [מג"א סק"ז ועמ"ש בסקי"ג ואצלינו הוי קבלה ודו"ק]:

J. Organic Tosefet

60. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמח עמוד ב

מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין. סבור מינה הני מילי בדרבנן, אבל בדאורייתא - לא. ולא היא, לא שנא בדרבנן ולא שנא בדאורייתא. דהא תוספת דיום הכפורים דאורייתא היא, וקא חזינן להו דקאכלי ושתו עד שתחשך, ולא אמרינן להו ולא מידי.

61. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כח עמוד א – דף כח עמוד ב

מנא הני מילי? - דתנו רבנן: אזרח - זה אזרח האזרח - להוציא את הנשים. כל - לרבות את הקטנים. אמר מר: האזרח - להוציא את הנשים ... לא נצרכא אלא לתוספת עינוי. סלקא דעתך אמינא: הואיל ומיעט רחמנא לתוספת עינוי מעונש ומאזהרה, לא נתחייבו נשים כלל, קמשמע לן.

62. פרי מגדים משבצות זהב על הלכות יו"כ וסימן תרח סעיף א (רב יוסף תאומים 1727-1792, פולין – גרמניה)

ואף על גב מצות עשה שהזמן גרמא באין עונש נשים פטורות, י"ל היינו משום יום הכיפורים גופא שייך בנשים ג"כ. וכל שכן תוספת שבת נשים חייבות בו, ושם כל מצות עשה של שבת נשים חייבין, ואף בשלש סעודות, עיין סימן רצ"א [סעיף ו].

K. Harnessing Tosefet Yom HaKippurim

63. רמ"א אורח חיים הלכות יום הכיפורים סימן תרכד סעיף ה (רב משה איסרלס 1530-1572, פולין)

מתחילים מיד במוציא י"כ בעשיית הסוכה, כדי לצאת ממצוה אל מצוה (מהרי"ל ומנהגים והג"מ פ"ב דברכות מהרי"ו).

64. רב מיכאל רוזנצוויג שליט"א, ספר מימיני מיכאל, עמודים 198-199

We can now appreciate the core contribution of *tosefet kedushah* specifically on Yom Kippur, and especially as applied to the theme of *tosefet* to "ve-initem" according to Rambam's view. By initiating the fast early and extending it after nightfall on *motza'ei* Yom Kippur, *tosefet Yom ha-Kippurim* transforms passive abstinence into an action and *kiyum* of "ve-initem et nafshoteikhem." Furthermore, the expansion and early initiation triggered by *tosefet* Yom ha-Kippurim underscores that we do not perceive Yom Kippur as oppressive, albeit necessary, but rather view it as an extraordinary spiritual opportunity to be enthusiastically anticipated and embraced.

These themes may be further emphasized by the erev Yom Kippur feast discussed above. The pre-fast feast and the fast-expansion are superficially antithetical phenomena. Upon reflection, however, they also significantly overlap and even emerge as parallel institutions in many respects. We invest in the facilitation of the fast, and we inject motifs and a spirit of Yom Tov, including joy and confidence, alongside "ve-initem et nafshoteikhem." And we further create a sharp and abrupt transition from obligatory feast to early fast, which gives concrete definition to an otherwise amorphous passive process of abstention from physicality. Thus, the pre-Yom Kippur feast provides an effective framework for *tosefet innuy* and the *kiyum* of "ve-initem et nafshoteikhem."

Additionally, *tosefet* Yom Kippur reflects the idea that we must prepare for Yom Kippur and that Yom Kippur's impact must extend throughout the rest of the year. Yom Kippur is a day of contrasts and elemental stark choices that establish our authentic spiritual credentials and our core identity as beings created *be-tzelem E-lokim*. Yom Kippur presents us with mutually exclusive paradigms and options, forcing us to choose between the goat offered inside the Holy of Holies and the goat banished to Azazel. On Yom Kippur, we are provided with the opportunity to demonstrate our absolute devotion and loyalty to Hashem ... on a level that is superior to that of the angels.

Tosefet kedushah, the literal expansion of Yom Kippur into a pre- and post-Yom Kippur reality, is the ultimate symbol of this crucial dialectic. The *Aseret Yemei Teshuva* are a buildup to Yom Kippur; immediately after Yom Kippur, we initiate the construction of the sukkah as a manifestation of the concrete and tangible impact of Yom Kippur on the rest of the year.

65. מהרש"א [חדושי אגדות] מסכת מגילה דף לב עמוד א (רב שמואל אליעזר אדעלס 1555-1632, פולין)

והא דנקט בברייתא שלש רגלים פסח ועצרת וחג ולא נקט נמי ר"ה ויוה"כ דכתיבי ג"כ בזו הפרשה י"ל דלא תיקן משה בשאר מצות משום דלא אתיין מזמן לזמן וה"נ ר"ה ויוה"כ לא מקרו מזמן לזמן דיש לאדם ליתן לבו לתשובה בכל השנה כמו בר"ה ויוה"כ משא"כ בשלש רגלים דמצותן בזמן בענינו של יום.

66. רמב"ן דברים פרק ל פסוק ו (פרשת נצבים) (רב משה בן נחמן, 1194-1270, ספרד-ירושלים)

ומל ה' אלהיך את לבבך - זהו שאמרו (שבת קד א) הבא לטהר מסייעין אותו, מבטיחך שתשוב אליו בכל לבבך והוא יעזור אותך. ונראה מן הכתובים ענין זה שאומר, כי מזמן הבריאה היתה רשות ביד האדם לעשות כרצונו צדיק או רשע, וכל זמן התורה כן, כדי שיהיה להם זכות בבחירתם בטוב ועונש ברצותם ברע. אבל לימות המשיח, תהיה הבחירה בטוב להם טבע, לא יתאוה להם הלב למה שאינו ראוי ולא יחפוץ בו כלל. והיא המילה הנכרת כאן. כי החמדה והתאוה ערלה ללב, ומול הלב הוא שלא יחמוד ולא יתאוה. וישוב האדם בזמן ההוא לאשר היה קודם חטאו של אדם הראשון, שהיה עושה בטבעו מה שראוי לעשות ולא היה לו ברצונו דבר והפכו, כמו שפירשתי בסדר בראשית (ב ט).

67. רמב"ם הלכות תשובה פרק ו הלכה ה

ומהו זה שאמר דוד [תהלים כה] טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך ידרך ענוים וגו', זה ששלח נביאים להם מודיעים דרכי ה' ומחזירין אותן בתשובה, ועוד שנתן בהם כח ללמוד ולהבין, שמדה זו בכל אדם שכל זמן שהוא נמשך בדרכי החכמה והצדק מתאוה להן ורודף אותם, והוא מה שאמרו רז"ל בא לטהר מסייעין אותו כלומר ימצא עצמו נעזר על הדבר, והלא כתוב בתורה ועבדום וענו אותם הרי גזר על המצריים לעשות רע, וכתוב וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר הארץ, הרי גזר על ישראל לעבוד כו"ם ולמה נפרע מהן.